

Nr. RI11.0087 (2011)

Betreft: Ontwikkelingen budgetten sociale zekerheid en regelingen minimabeleid vanaf 2011.

Aan de leden van de Gemeenteraad

1. Inleiding

Wij hebben u in september 2010 via Raadsinformatiebrief RI-20 geïnformeerd over de ontwikkelingen in budgetten WWB 2010.

Aan de hand van de begroting en prognose van de uitgaven en inkomsten in 2011 ziet het er naar uit dat er in 2011, op een aantal onderdelen, forse tekorten ontstaan. Deze Raadsinformatiebrief heeft als doel om u op de hoogte te stellen van de prognose van de budgetontwikkeling en de maatregelen die wij u in 2011 zullen voorleggen om deze ontwikkeling in gunstige zin te beïnvloeden. Wij voorzien, op de hierna beschreven onderdelen, een nadelig saldo van 4.4 miljoen euro over 2011. Voor ons is de urgentie om maatregelen aan u voor te leggen zeer hoog omdat de invloed op het uitgavenpatroon binnen het domein van de sociale zekerheid en het minimabeleid pas op een termijn van één jaar of langer zichtbaar wordt.

Hierna treft u een overzicht aan van de prognose in de ontwikkeling van de budgetten in 2011.

Overzicht prognose ontwikkeling budgetten 2011

Budgetten 2011	Voordeel	Nadeel
WWB Werkdeel	1.169.321	
WWB Inkomensdeel		-4.581.085
WMO (individuele voorzieningen)	768.781	
WMO (hulp bij het huishouden)		-1.032
Schuldhelpverlening		-725.051
Minimabeleid		-899.663
Wet Inburgering		-114.193
Saldo		-4.382.922

2. Maatregelen

In het coalitieakkoord (april 2010) *'Meer met minder 2010-2014'* heeft u gesteld dat: 'op het minimabeleid in beginsel de komende vier jaar niet wordt bezuinigd omdat het belangrijk is dat de inwoners van Den Helder een minimale levensstandaard hebben. Volledige benutting van de beschikbare budgetten voor minimabeleid'.

Wij zijn onder druk van de omstandigheden, die mede het gevolg zijn van rijksbeleid en de tegenvallende economisch-conjuncturele situatie, nu van mening dat er, gezien de budgetprognose voor 2011 en de doorwerking daarvan in 2012 en daarna, niet aan ontkomen kan worden om ook te bezuinigen op de voorzieningen in het kader van de sociale zekerheid en het minimabeleid. Dit betekent wat ons betreft een herbezinning op wat hierover is opgenomen in het coalitieakkoord. Wij vernemen graag uw opvatting hierover. Wellicht kan de extra raadsvergadering van 11 april a.s. daarvoor door u benut worden.

In de loop van dit jaar zullen wij, mede op basis van uw reactie op 11 april a.s., met een samenhangend pakket aan voorstellen komen waarin maatregelen zijn opgenomen om de uitgaven in het sociale domein te beperken. Om samenhang te bereiken is het onontkoombaar dat wij die onderdelen waar we nog geen overbesteding verwachten, bij deze maatregelen betrekken. Wij denken onder meer aan de volgende mogelijkheden:

3a. Werkdeel WWB

Uit het werkdeel worden onder andere de re-integratie trajecten, de inburgeringstrajecten en de loonkosten van ID-ers betaald. Een saldo dat uit dit deel overblijft, dient weer ingezet te worden voor re-integratie onderdelen. De loonkosten van ID-ers worden begroot op ruim 2 miljoen euro (85 personen).

Bijsturingsmogelijkheden werkdeel:

- beëindiging van de loonkostensubsidies aan de werkgevers met ID-ers dan wel het in rekening brengen van de arbeidsprestatie,
- beperking van het aantal inburgeringstrajecten,
- versnellen uitstroom uit WWB door verruiming faciliteiten werkgevers.

3b. Inkomensdeel WWB

De uitgaven uit het inkomensdeel zijn in 2010 toegenomen en werken ook door in 2011. Dit wordt onder andere veroorzaakt door:

- Korting op de rijksbijdrage inkomensdeel WWB;
- Het na-ijleffect van de economische crisis;
- Een stijging van het aantal jongeren dat een beroep doet op de Wet investeren in jongeren (Wij);
- Toename van het aantal cliënten met 266 uitkeringsgerechtigden over geheel 2010. In dit aantal zijn o.a. inbegrepen: 150 uitkeringsgerechtigden wegens beëindiging per 1 juli 2010 van de verloning WNK-bedrijven, 35 statushouders in verband met inlopen van de huisvestingsachterstand en een stijging als gevolg van conjuncturele ontwikkelingen;
- Het rendement van de re-integratie is onvoldoende (uitstroom uit WWB stagneert).

Op grond van de gegevens over januari en februari 2011 is er nog geen zicht op een afname van het cliëntenbestand.

Bijsturingsmogelijkheden inkomensdeel:

- er wordt weer een team werk opgezet bij de afdeling en dat betekent dat er meer ingezet gaat worden op de re-integratie van uitkeringsgerechtigden;
- meer inzetten op de uitvoering van incasso debiteuren (vergroten inkomsten).

4. Wet maatschappelijke ondersteuning (individuele voorzieningen)

Voor wat betreft deze uitgaven is de verwachting dat het budget toereikend zal zijn. Omdat de doelgroep voor een deel ook tot de categorie minima behoort en de regels bijzondere bijstand gekoppeld zijn aan individuele voorzieningen, worden de Wmo-budgetten bij deze raadsinformatiebrief en later dit jaar bij de voor te stellen maatregelen betrokken.

De Wmo kent de volgende individuele voorzieningen:

- Vervoersvoorziening
- Woonvoorziening
- Hulp bij het huishouden

Vervoersvoorziening

De vervoersvoorziening is onderverdeeld in:

- taxibonnen
- vervoersbudget

Taxibonnen:

Sinds 12 december 2010 kan gekozen worden voor taxibonnen of een vervoersbudget. Het verstrekken van taxibonnen is nieuw en het is nog niet goed in te schatten hoe de kosten zich zullen ontwikkelen. Toch zien we al na drie maanden dat de kosten hoger zijn dan aanvankelijk door ons werd ingeschat. Het systeem van taxibonnen heeft sinds december 2010 een flinke uitbreiding van het aantal gebruikers tot gevolg gehad omdat cliënten met een hoog inkomen in aanmerking voor een aantal taxibonnen. Bij de gebruikspronose is rekening gehouden met een aantal rolstoelgebruikers van 150 cliënten. Op dit moment zijn er nog geen 40 personen die taxibonnen krijgen voor een rolstoeltaxi.

De verwachting is dat aan het eind van 2011 veel meer cliënten gaan kiezen voor taxibonnen.

Bijsturingsmogelijkheden taxibonnen:

- terugbrengen van het aantal taxibonnen per cliënt en verlagen van het maximaal aantal te rijden kilometers per jaar.
- indien er ook een scootmobiel is of wordt verstrekt, dan het aantal te verrijden kilometers met taxibonnen verlagen.
- het aantal te verstrekken taxibonnen inkomensafhankelijk maken, analoog aan de WWB-bijzondere bijstand berekening.
- Lager aantal taxibonnen voor cliënten met een inkomen van > 135% van het wettelijk sociaal minimum (wsm).

Vervoersbudget:

Het huidige vervoersbudget bedraagt € 550 per jaar of € 275 per jaar (inkomensafhankelijk). Dit budget is gebaseerd op 1.774 km per jaar. Huidige kosten bedragen ca. € 400.000 per jaar.

Bijsturingsmogelijkheden vervoersbudget:

- Verlagen van het aantal kilometers per jaar;
- indien er ook een scootmobiel is of wordt verstrekt, het aantal te vergoeden kilometers verlagen;
- wijziging berekeningsgrondslag bijzondere bijstand (120 -> 100 %) analoogh toepassen voor Wmo voorziening.

Woonvoorzieningen (forfaitair bedrag verhuis- en inrichtingskosten)

Geïndiceerden ontvangen voor een verhuizing naar een geschiktere (aangepaste) woning een tegemoetkoming voor verhuis- en inrichtingskosten van € 3.840. Er is geen kostenverantwoording nodig. Per jaar ontvangen ca. 55 personen deze tegemoetkoming.

Bijsturingsmogelijkheden woonvoorzieningen:

- intrekken of verlagen van deze tegemoetkoming (is gemeentelijk beleid).
- eventueel kan een beroep gedaan worden op de bijzondere bijstand en vindt toetsing plaats aan de hand van de criteria en rekenregels bijzondere bijstand.

Hulp bij het huishouden

De gemeente heeft, in regionaal verband (oa. met Hoorn en Alkmaar) leveringscontracten voor hulp bij het huishouden afgesloten met zorgaanbieders. De tarieven zijn berekend op € 20 en € 24 per uur (categorie I en II). Een optie is om niet meer te spreken van categorie I en II, maar alleen nog over hulp bij het huishouden (doel is een schoon huis – dus is er alleen sprake van schoonmaken). De vraag is of deze werkzaamheden ook bij andere organisaties dan bij een gekwalificeerd zorgbedrijf kunnen worden uitbesteed. Bij de (regionale) aanbesteding zal er dan wel op basis van gunningsvoorwaarden geborgd moeten zijn dat de specifieke signaleringsfunctie en de vertrouwensrelatie met de zorg- en hygiëned medewerkers blijven bestaan. Het regionaal opereren is in dit verband en bovenliggende voorwaarde.

Bijsturingsmogelijkheden hulp bij het huishouden:

- de schoonmaakwerkzaamheden neerleggen bij de goedkoopste aanbieder mits twee specifieke functies worden gewaarborgd;
of
- werkzaamheden blijven uitbesteden aan gekwalificeerde zorgbedrijven zonder onderscheid tussen categorie I en II.

5. Schuldhulpverlening

Door de economische crisis is het aantal meldingen/aanvragen schuldhulpverlening bij de gemeente gestegen en dat betekent dat ook de uitgaven zijn toegenomen. Na vier jaar ervaring met de huidige werkwijze van de schuldhulpverlening zullen wij nagaan of door bijstelling van de uitvoering, de kosten kunnen worden beperkt.

De aantallen over de afgelopen jaren zijn als volgt:

Jaar	2007	2008	2009	2010
Aantal meldingen	504	593	705	766

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Bij de Tweede Kamer heeft onlangs de behandeling van dit wetsontwerp opgeschort in afwachting van de resultaten van een onderzoek. Het is onzeker of de wet op 1 juli 2011 in werking kan treden. Het

wetsvoorstel heeft als doel de effectiviteit van de schuldhulpverlening te vergroten. De vormgeving daarvan legt de gemeente vast in een plan.

Bijsturingsmogelijkheden schuldhulpverlening:

- heffing van een eigen bijdrage bij gebruikmaking van een schuldhulpverleningstraject;
- opnieuw invoeren van inhoudingen van vaste lasten op uitkering WWB (preventief budgetbeheer);
- bevorderen instellen van thuisadministratie (preventie);
- herzien contract kredietbank Nederland (schrappen taken).

6. Minimabeleid

Bijzondere bijstand

In het kader van de bijzondere bijstand en minimabeleid hanteren wij als berekeningsgrondslag een inkomensgrens van 120% van het wml. Het Rijk normeert de inkomensgrens van het gemeentelijke inkomensbeleid op 110% van het wml en verbindt daaraan de consequentie dat gemeenten, indien zij deze norm overnemen, lagere uitgaven voor minimabeleid hebben. In 2012 leidt dit tot een structurele uitname van € 40 miljoen uit het gemeentefonds. Het is autonoom beleid van de gemeente om de 120 %-grens te handhaven en de financiële uitname te accepteren of de norm te verlagen naar 110 % dan wel een ander percentage.

Naast een korting op het budget, nemen aan de andere kant de uitgaven bijzondere bijstand jaarlijks toe. Zonder nadere maatregelen zullen de tekorten op dit onderdeel verder oplopen.

Bijzondere bijstand is individueel maatwerk en heeft een wettelijke basis (artikel 35 WWB).

Bijsturingsmogelijkheden bijzondere bijstand:

- verlaging van het inkomenspercentage van 120% naar 110% of 100% (of daar tussen in);
- aanpassing van het draagkrachtpercentage van 35% en aanpassing vermogenstoets;
- nagaan voor welke kostensoorten bijzondere bijstand er aanpassingen kunnen worden gerealiseerd (vereenvoudiging procedure, hoogte vergoeding enz.).

Participatiebijdrage en tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

Inwoners kunnen in aanmerking komen voor een participatiebijdrage (v/h cultuurbijdrage). De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de gezinssamenstelling (alleenstaande, alleenstaande ouders en gezinnen met en zonder kinderen). Er is geen wettelijke verplichting om een participatiebijdrage te verstrekken.

Aan chronische zieken en gehandicapten wordt categoriale bijstand in de vorm van een forfaitair bedrag verstrekt voor kosten die niet direct zijn aan te tonen. Er worden twee bedragen gehanteerd voor alleenstaanden en alleenstaande ouders/echtparen.

Er is geen verplichting om een tegemoetkoming te verstrekken. In de WWB is een kan bepaling opgenomen.

Bijsturingsmogelijkheden participatie en chronisch zieken en gehandicapten:

- beëindigen van de participatiebijdrage;
- aanpassen van het inkomenspercentage (< 120%) participatiebijdrage en chronisch zieken;
- aanpassen van de participatiebijdrage door leeftijdsgrens kinderen in te voeren (vanaf 4 jaar);
- aanpassing van de bedragen chronisch zieken en gehandicapten;
- nagaan of gemeentelijke regeling kan of moet blijven bestaan naast de vergoeding die verstrekt wordt op grond van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg).

Langdurigheidstoeslag

Deze toeslag maakt onderdeel uit van de WWB (artikel 36) en komt ten laste van het budget bijzondere bijstand. Voor het laatst is de toeslag gewijzigd in 2010 en daarbij is de referteperiode teruggebracht van 60 naar 36 maanden. Een ophoging van de referteperiode zal de nodige onduidelijkheid geven bij cliënten en zal mogelijk ook substantieel meer werk veroorzaken in de uitvoering. De inkomensgrens is gelijk aan het wsm en de toeslag is er voor de alleenstaande, alleenstaande ouder en echtpaar.

Er is sprake van een wettelijke basis voor de uitvoering van de langdurigheidstoeslag.

Bijsturingsmogelijkheden langdurigheidstoeslag:

- referteperiode van 36 naar 60 maanden
- bijstelling van de hoogte van de toeslag
- uitsluiten van WIJ-ers (21 – 27 jaar)

Collectieve zorgverzekering

Minima kunnen deelnemen aan een collectieve zorgverzekering. De gemeente verstrekt een suppletie aan de verzekeraar voor de verzekerde van 18 jaar en ouder. De suppletie is opgebouwd uit de gemeentelijke bijdrage voor de aanvullende verzekering en een extra bedrag van € 4 per verzekerde per maand. Deze € 4 werd bij de start van de collectieve verzekering extra verstrekt om de deelname aantrekkelijker te maken voor de minima. De gemeenten die deelnemen aan de collectieve zorgverzekering zijn in gesprek met de zorgverzekeraar voor een nieuw contract en een nieuwe propositie. De collectieve verzekering valt onder het begrip categoriale bijstand, maar de gemeente is niet verplicht om een dergelijke verzekering af te sluiten met een zorgverzekeraar. De meeste gemeenten in ons land hebben een collectieve verzekering afgesloten omdat deze verzekering een deel opvangt van de kosten die anders via de bijzondere bijstand verstrekt worden.

Bijsturingsmogelijkheden collectieve zorgverzekering:

- aanpassing van het inkomenspercentage (gelijk laten lopen met bijzondere bijstand);
- afzien van de extra vergoeding van € 4 per verzekerde per maand
- afschaffen van deze voorziening.

Kwijtschelding

Een bijzondere positie wordt ingenomen door de kwijtschelding van te betalen gemeentelijke belastingen en heffingen. Deze voorziening leidt niet tot een individuele inkomensverstrekking maar tot een besparing van kosten en bij de gemeente tot lagere inkomsten uit belastingen en heffingen. Op jaarbasis betreft dit ruim € 400.000,-.

Bijsturingsmogelijkheden kwijtschelding:

- afschaffen/beperken mogelijkheden van kwijtschelding
- het verlies aan inkomsten als gevolg van kwijtschelding in het tarief verwerken

Handhaving

De sociale zekerheid en het minimabeleid worden sterk gevoed en gesteund door solidariteit. De financiële middelen voor dit beleid worden immers door een ieder opgebracht. Misbruik en onrechtmatig gebruik van voorzieningen willen wij om die reden en omdat daardoor de uitgaven onnodig toenemen, krachtig bestrijden.

Bijsturingsmogelijkheden handhaving:

- extra inzet sociale recherche, handhaving en terugvordering
- vereenvoudiging regelgeving en uitvoeringspraktijk c.q. terugdringen fraudegevoeligheid.

Overig

De opsomming van de kostensoorten minimabeleid is niet limitatief. Er is nog een post onbelaste verstrekkingen onder de noemer overige bijzondere bijstandsuitgaven. Eén post lichten wij daar in het bestek van deze raadsinformatiebrief uit, namelijk de kosten van bewindvoering. Naast de kosten schuldhulpverlening zijn er ook nog de uitgaven voor de bewindvoering. De bewindvoerderskosten komen niet ten laste van het budget schuldhulpverlening maar van het budget bijzondere bijstand. Deze uitgaven stijgen hard. Bewindvoerderskosten moeten worden verstrekt als er een beschikking door de Kantonrechter is afgegeven. Een beschikking betekent dat er bijzondere bijstand verstrekt moet worden (jurisprudentie).

Bijsturingsmogelijkheden overige kostensoorten:

- na vaststelling bijsturing (inkomenspercentage/draagkracht) kan uitgewerkt worden welke kostensoorten in aanmerking komen voor aanpassing in bedragen of berekeningen. Daarbij worden dan ook de bewindvoerderskosten meegenomen.

7. Wet inburgering (WI)

Per 1 januari 2009 heeft er een ontschotting plaats gevonden van de inburgeringsgelden en maakt dit onderdeel uit van de Wet participatiebudget (werkdeel). Het Rijk heeft aangekondigd vanaf 2012 verder op het budget te gaan korten. Vanaf 2015 zal er waarschijnlijk geen rijksbudget meer voor dit doel beschikbaar zijn.

De trajecten die de gemeente inkoop zijn duurder dan de maximale rijksbijdrage die hiervoor wordt ontvangen. Daarmee wordt een financieel risico gelopen

Bijsturingmogelijkheden inburgering:

- sturing op het aantal trajecten vrijwillige inburgeraars
- contracten met huidige aanbieders beëindigen en goedkoper inkopen

8. Afsluiting

Tot zover ons voorlopige lijstje van mogelijke bijsturingen binnen het domein van de sociale zekerheid en het minimabeleid. Alle aan u voor te dragen maatregelen zullen wij uiteraard in samenhang bezien met andere inkomenseffecten die het gevolg kunnen zijn van rijksmaatregelen. De extra effecten als gevolg van stapeling van maatregelen willen wij zoveel mogelijk voorkomen. Ook de mogelijke inkomenseffecten van maatregelen die wij in de domeinen zorg en maatschappelijke dienstverlening aan u zullen voorleggen, worden hierbij betrokken.

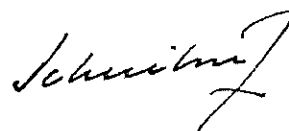
Voorstellen tot bijsturing van het huidige beleid zullen in samenspraak en in overleg met de vertegenwoordigers van de doelgroepen zoals de Cliëntenadviesraad WWB&WIJ en het WMO-platform, worden opgesteld.

In het regeerakkoord zijn diverse maatregelen opgenomen die betrekking hebben op de nieuwe Wet werk en bijstand. Aan deze maatregelen ligt de gedachte ten grondslag dat er meer mensen vanuit een uitkering aan het werk moeten. Niet alleen omdat het niet aanvaardbaar is als mensen thuis zitten, terwijl ze wel kunnen werken of omdat ze wel willen werken, maar de kans niet krijgen. Dat is sociaal onaanvaardbaar, maar economisch en financieel ook onhoudbaar. Sociale zekerheid moet behouden blijven voor mensen die deze ook echt nodig hebben. De bijstand is altijd bedoeld als een tijdelijk vangnet voor mensen die geen of onvoldoende inkomen hebben, dat wil zeggen onder het sociale minimum. De rijksmaatregelen worden uitgewerkt in wetsvoorstellen, die naar verwachting dit voorjaar naar de Tweede Kamer worden gestuurd. Vanaf dat moment is het wetsvoorstel openbaar en zal met de Tweede Kamer over de inhoud van de maatregelen het debat worden gevoerd.

Wij vernemen graag van u op welke wijze wij aan de ontwikkelingen op het gebied van de sociale zekerheid en het minimabeleid, mede in relatie tot de budgetontwikkeling vanuit het rijk, sturing kunnen geven.

Den Helder, 6 april 2011

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling

secretaris
H. Raasing